

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: 1 Koningen 19, 1 - 18
Middagdienst
H. Avondmaal
Bevestiging ambtsdrager

Broeders en zusters, in deze dienst zullen we onze avondmaalsviering van vanmorgen voortzetten en zal ook broeder Rietveld bevestigd worden in ambt van ouderling. In verband met dat laatste staan we vanmiddag ook stil bij de wijze waarop de Here zijn profeet Elia nieuwe moed gaf, toen hij zijn ambtswerk niet meer zag zitten en wilde sterven. Daarom willen we na de zegengroet met elkaar zingen van Psalm 118 het tweede vers. Maar we beginnen deze dienst met de Here onze afhankelijkheid te belijden. Uit eerbied voor de Here zullen we dat staande doen.

- 1 Votum**
- 2 Zegengroet**
- 3 Lied : Psalm 118 : 2**
- 4 Gebed voor de opening van het Woord**
- 5 Viering van het Heilig Avondmaal**
- 6 Tafel klaarmaken: Psalm 84 : 1 (de Here jubelend tegemoet gaan)**
- 7 Dankzegging en zingen : Psalm 84 : 6**
- 8 Schriftlezing : 1 Koningen 19 : 1 - 18**
- 9 Lied : Psalm 27 : 7 (waarin het gaat over het feit dat in zwakheid van mensen God kracht wordt volbracht)**
- 10 Tekst : 1 Koningen 19 : 1 - 18**
- 11 Lied : Psalm 121 : 1 en 4 (over de Here die het kwade goed maakt en ons hoedt)**
- 12 Bevestiging van broeder J. Rietveld in het ambt van ouderling.**
- 13 Staande toezingen: Psalm 134 : 3**
- 14 Geloofsbelijdenis van Nicea**
- 15 Lied : Gezang 31 : 1**
- 16 Dankzegging en gebed**
- 17 Slotzang : Gezang 32 : 2 en 5**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Ik wil deze preek beginnen met een kleine opmerking vooraf. Gezien de grootte van het gekozen tekstgedeelte is het natuurlijk niet mogelijk op allerlei details van de tekst in te gaan. Het gaat vanmiddag met name om de lijn van het verhaal.

En die wil ik dan ook graag weer met u oppakken. Want enkele weken geleden hebben we met elkaar stil gestaan bij het voorgaande hoofdstuk. Waarin we de Here in zijn jaloezie bezig hebben gezien. Toen Hij bij monde van zijn profeet Elia aan zijn volk vroeg wie nu hun God is. Als Baäl god is, dan moeten ze Baäl maar volgen, maar als de Here God is, dan moeten ze die Baäldienst eindelijk eens afzweren. En toen kwam het tot die wedstrijd tussen God en Baäl. Eerst zouden de priesters van de Baäl een stier slachten en op een altaar leggen. Maar geen vuur op het altaar brengen en daarna zou Elia hetzelfde doen. En de God die met vuur uit de hemel zou antwoorden, zou bewijzen echt God te zijn. En we weten allemaal de uitslag. Jullie toch ook jongens en meisjes? Zorgde Baäl voor vuur? Nee, hè. En dat terwijl honderden priesters van de Baäl schreeuwden en dansten voor hun god. Ja, met messen en speren zichzelf zelfs wonden toebrachten. En toch antwoordde Baäl niet. En wat deed de Here gedaan toen die ene profeet Elia aan de Here vroeg het altaar in brand te steken? Ja, toen liet de Here vuur uit de hemel komen en de stier en het altaar in vlammen opgaan. En de Israëlieten hadden het toegegeven: de Here díe is God.

Elia moet heel gelukkig zijn geweest met dit optreden van de Here. Want eindelijk ging het volk de Here weer echt dienen. En bovendien had de Here op diezelfde dag ook nog eens een einde gemaakt aan de drie jaar droogte die het land teisterde. Er was al drie geen regen gevallen, maar op die dag had de Here voor het eerst weer regen gegeven. De Here had Zich de levende God in Israël bewezen. En voor Elia zou dit betekenen dat hij niet meer op de vlucht hoefde te zijn, maar weer veilig onder het volk kon wonen en werken.

Elia heeft dus alle reden om heel gelukkig en blij te zijn. Maar alles wat je in het volgende hoofdstuk aantreft, maar geen blijde Elia. Integendeel in vers 4 van hoofdstuk 19 lezen we, dat Elia begeert om te mogen sterven. Elia is zo moe van het leven dat hij aan de Here vraagt om te mogen sterven. Vanmiddag willen we gaan zien hoe de Here met deze worsteling van Elia omgaat. Ik heb de tekst van de preek zo voor u samengevat.

De Here troost zijn profeet Elia die worstelt met zijn ambt.

We zullen daarbij letten op:

- 1. Elia's worsteling, (vers 1 - 5)**
- 2. de troost van de Here**
 - a. de voorbereiding op deze troost (vers 5 - 8)**
 - b. de inhoud van deze troost (9 - 18)**

We zullen dus eerst letten op de worsteling van Elia met zijn ambt. Ja, Elia had alle reden om te geloven dat er nu eindelijk een andere wind door Israël zou gaan waaien. De Here had laten dat zien dat Hij een levende God is. Hij had weer regen gegeven, zodat de grootste nood van het volk voorbij was. Elia had zelf, door de hand van de Here gedreven voor Achab uitgerend toen de regen kwam. En daarmee had hij Achab een grote eer bewezen en had God laten zien dat Achab nog altijd koning is in Israël. De Here had zo het koningschap van Achab bevestigd. Alle ingrediënten waren aanwezig om ervoor te zorgen dat het allemaal weer veel beter zou worden.

Maar wat gebeurt er? Wordt het beter? Is de kracht van de duivel in Israël nu eindelijk gebroken? Kan Elia, na zich drie jaar verborgen te hebben gehouden, eindelijk weer ongestoord door Israël lopen en zijn werk doen? Je zou verwachten van wel. En Elia heeft dat waarschijnlijk ook verwacht. Maar helaas. Elia ontvangt geen rust. Elia kan nog altijd niet rustig in Israël wonen. Want al heel snel komt er een bode Elia opzoeken. Een bode door Izebel gezonden. Met een plechtige boodschap van deze verschrikkelijke vrouw. Namelijk, dat Izebel heeft gezworen met een plechtige eed, dat ze er voor zal zorgen dat Elia over 24 uur niet meer leeft. Elia loopt dus groot gevaar. En er staat Elia dus niets anders te doen dan weer Israël te verlaten om zo zijn leven in veiligheid te brengen. Deze daad van Izebel toont wel aan, hoe boosaardig en goddeloos zij was, dat zelfs het wonder op de Karmel haar niet laat inbinden. Ook toont het aan wie er eigenlijk de touwtjes in handen heeft in het paleis. Niet Achab, maar Izebel. En als Izebel de baas is, dan zal zij ook het volk binnen de kortste keren weer tot de Baäldienst brengen. Kortom, alles wat er gebeurd is, zal niets veranderen in het land.

En zo moet Elia dus opnieuw vluchten. En hij vlucht naar het zuiden, naar Juda, waar hij veilig is. Maar de wetenschap dat hij nu veilig is, maakt hem echter nog niet blij. Want hij is op. Mentaal is hij uitgeput. Hij heeft zoveel gegeven en het heeft niets opgeleverd. En hij verlangt er hevig naar van zijn taak ontheven te worden. Dat is ook de

kern van zijn verzuchting in vers 4: het is genoeg! Neem nu Here, mijn leven, want ik ben niet beter dan mijn vaderen. Elia is zijn ambt als profeet moe. Hij kan niet meer. En hij vraagt de Here hem van zijn taak te verlossen. Laat mij toch mogen sterven, zodat ik kan rusten. Want ik ben niet beter dan mijn vaderen. Met dat laatste doelt hij niet op speciale zonden in zijn leven. Maar wel ligt er in die woorden dat ook hij een arme zondaar is. En dat hij niet zou weten waarom hij niet hij niet vervangen zou kunnen worden. Zo bijzonder is hij niet: hij is niet beter dan zijn vaderen. En zo gaat hij dan liggen onder een bremstruik. Uitgeput en gedesillusioneerd. Elia worstelt dus met zijn ambt, dat geen enkele vrucht lijkt op te leveren en hem persoonlijk alleen maar ellende brengt. Dat is de kern van Elia's worsteling.

In de tweede plaats gaan we nu zien hoe de Here Elia gaat troosten. Waarbij we allereerst zullen letten op de voorbereiding. Terwijl Elia daar onder die struik ligt, moe en ontmoedigd, verlangend om van zijn taak ontheven te worden, komt de Here in actie. De Here die gezien heeft wat zijn knecht heeft gedaan en die ongetwijfeld zijn knecht heeft horen zuchten. En deze moeiten van zijn knecht laten de Here niet onberoerd. Hij komt in actie. De Here gaat Elia weer nieuwe moed geven. En daartoe stuurt de Here allereerst een engel naar Elia. Maar niet om Elia's wens in vervulling te laten gaan. Elia wordt niet uit dit leven weggenomen. Hij mag de krachten niet uit zich weg laten vloeien. Integendeel. De engel raakt Elia aan en geeft hem de opdracht om op te staan en te eten. Hij kan daar niet gaan liggen sterven. Nee, hij moet in actie komen en nieuwe krachten opdoen. Maar de eerst dringt dat blijkbaar nog niet zo tot Elia door. Hij eet en drinkt wel wat, maar gaat dan weer liggen. Daarom raakt de engel hem nog een keer aan en zegt hem dat hij moet opstaan en moet eten. Ja goed moet eten, want hij moet een verre reis gaan maken. Een reis van veertig dagen en veertig nachten tot aan het gebergte Gods, Horeb.

Nu is het zo dat ertussen Berseba en de berg Horeb een behoorlijk aantal kilometers ligt. Een tweehonderd kilometer. Maar een man als Elia die gewend is om te lopen, heeft echt geen veertig dagen en veertig nachten nodig om deze afstand te overbruggen. Ook al heeft hij niet hele dagen gelopen, maar met name in de morgen, zolang de zon nog niet te hoog stond en aan het eind van de middag. Dan had hij toch in twee weken makkelijk bij de berg Horeb kunnen zijn.

Maar is dus niet zonder betekenis dat de Here Elia veertig dagen en nachten laat reizen. Het is ook niet toevallig dat de reis naar de berg Horeb, oftewel de berg Sinaï voert. Het is ook niet toevallig dat hij dat doet met niets meer in zijn maag dan die ene koek en het water dat hij eerder gedronken heeft. Want zo laat de Here Elia als het ware in de voetsporen van het volk Israël teruggaan. In de tijd van Mozes had het volk veertig jaar door de woestijn gezworven en geleefd van het eten en drinken dat God ze in de woestijn had gegeven. De Here laat Elia met deze tocht als het ware door zijn eigen vaderlandse geschiedenis reizen. En ongetwijfeld zal Elia langs allerlei plaatsen zijn gekomen waar het volk in de dagen van Mozes zich heeft opgehouden. Waar het wonderen heeft meegemaakt. En ook waar het door de Here gestraft is vanwege zijn trouweloosheid. En Elia's gedachten zullen uitgegaan zijn naar de aanwezigheid van de Here in de wolk overdag en de vuurkolom 's nachts. Bewogen jaren heeft Israël in de woestijn gehad. Jaren die gekenmerkt werden door het kleingeloof van zijn volksgenoten en door de trouw van Jahweh in zegen en oordeel. Zo loopt Elia door de verbondsgeschiedenis heen. Met als het uiteindelijke doel, terug naar de plaats waar een van de belangrijkste gebeurtenissen in de geschiedenis van zijn volk heeft plaatsgevonden. Namelijk naar de berg Sinaï. De berg waar de Here aan Mozes en zijn volk was verschenen en het verbond met zijn volk had gesloten. Terug ook naar de berg waar de Here met Mozes had gesproken.

We zien hier dus de Here bezig zijn vermoeide knecht Elia als het ware bij de hand nemen. De Here is begaan met het lot van zijn knecht. Hij ziet dat hij op is en Hij stuurt hem niet gelijk terug naar Israël maar gaat eerst de accu van zijn knecht opladen. En daarbij is deze reis door de woestijn belangrijk als voorbereiding op wat komt. Dat in de tweede plaats.

In de derde plaats zullen we letten op de inhoud van deze troost. Als Elia bij de berg Horeb aankomt, vindt hij een spelonk in de wand van de berg waar hij overnacht. En dan komt op een gegeven moment het woord van de Here tot Elia en de Here zegt tot hem: wat doet u hier, Elia? En dan moeten we goed op het antwoord letten van Elia, want daar zit een belangrijk element in dat tot nu toe nog niet echt aan de orde is geweest. En wat ook heel belangrijk is om de rest van het verhaal te kunnen begrijpen. Elia zégt: ik heb zeer geijverd voor de Here, de God der heerscharen, want de Israëlieten hebben uw verbond verlaten, uw altaren omvergehaald en uw profeten met het

zwaard gedood, zodat ik alleen ben overgebleven, en zij trachten mij het leven te bene-
men. We zouden deze woorden van Elia tekort doen als we ze nu terugbrengen tot een
klacht dat ze hem naar het leven staan. Want de moeite van Elia zit dieper. Hij ervaart
een grote tegenstelling tussen de grootheid van God aan de ene kant. Een grootheid die
hij aangeeft door de Here de God van de heerscharen te noemen. De God van de legers
en de machten. Maar waar hij vervolgens ontzettend weinig van ziet. Want de Here lijkt
het allemaal zo maar toe te staan dat de Israëlieten het verbond hebben verlaten, de
altaren van de Here hebben omvergeworpen en zijn profeten met het zwaard hebben
gedood, zodat hij alleen is overgebleven. Elia vraagt zich dus af wanneer de Here nu
eindelijk eens op gaat treden in Israël. En met name tegen die goddeloze Izebel en haar
man, die slappe koning. Maar ook tegen dat volk dat niet luisteren wil en de Here heeft
verlaten. Elia heeft een zekere aversie gekregen tegen het volk Israël.

En dan gaat de Here Elia een belangrijke les leren. Een les die voor ons allemaal van
groot belang is en in het bijzonder voor wie geroepen is om het ambt te bekleden. Op
deze klacht van Elia geeft de Here hem opdracht om naar buiten te gaan voor het aange-
zicht van de Here. En toen de Here zou voorbijgaan, was er eerst een geweldig sterke
wind. Een wind die bergen verscheurde en rotsen verbrijzelde. De Here toont hier aan
Elia zijn enorme kracht. Hij toont hier dat Hij inderdaad de Here der heerscharen is.
Maar tegelijk wordt er gezegd: in de wind was de Here niet. En na de wind volgt er een
aardbeving. En na de aardbeving vuur. Maar ook in de kracht van de aardbeving of de
verwoesting van het vuur was de Here niet. En zo laat de Here Elia zien, Ik ben nog
altijd de God der legerscharen. Ik beheers nog altijd de krachten van de schepping. Maar
tegelijk laat de Here zien, door niet in die krachten te zijn, dat Hij maar niet een God
van geweld en verwoesting is. Maar dat Hij allereerst een God van liefde en genade. Ja,
de God van het verbond is. Een God van zijn volk houdt, en dat ook nog doet als het
volk ontrouw is. En dat maakt de Here vervolgens duidelijk door te verschijnen in een
zachte koelte. In een lieflijke en vriendelijke wind. Want die koelte geeft aan Wie de
Here ten diepste is. Hij is niet een God die zijn volk wil verteren, maar een God die zijn
volk wil winnen.

Dat was wat de Here Elia wilde laten zien. Daar wilde Hij zijn dienstknecht mee troos-
ten. Daar was die hele reis door de woestijn, terugwandelen in de voetsporen van zijn
voorouders, en deze verschijning op de berg Sinaï voor bedoeld. Dat Elia weer oog zou

krijgen voor het feit dat Hij met zijn volk een verbond heeft gesloten. Dat Hij dit volk liefheeft, ook al is dat in onze ogen onbegrijpelijk. Waarbij Hij altijd de macht houdt, maar soms aan de boze een tijdlang grote vrijheid geeft, opdat zijn boosheid en de boosheid van de mens zou blijken. Opdat het volk in zijn onmacht en wanhoop weer terugkeert naar Hem, de Levende God van het verbond. En het gaat in het ambt dan ook niet om de vraag of wij dat volk hadden uitgezocht. Of wij dat volk sympathiek vinden. Of wij vinden dat dat volk nog wel Gods liefde waard is. Dat is aan de Here. Niet dat zonde maar goedgekeurd en getolereerd moet worden. Niet dat het allemaal blijkbaar niet zo nauw komt. Maar wel zo dat de wraak aan de Here is en dat de Here de tijd bepaalt waarop Hij de zondaars zal straffen.

En ook daar spreekt de Here over tegen Elia. Want Hij haat Zelf ook het werk van Izebel. En Hij verfoeit ook de slaphed van Achab. Daarom belooft de Here Elia dat Hij zal optreden tegen Achab en zijn huis. Drie mensen moet hij zalven: Hazaël, Jehu en Elisa. En deze drie zullen ervoor zorgen dat Achab en zijn huis zullen worden gestraft voor hun zonden en hun onrecht.

En de Here laat tenslotte aan Elia zien, dat het ook niet allemaal zo zwart is als hij dacht. Hij laat aan Elia zien, dat Hij het geloof in Israël in stand heeft gehouden. Nog altijd zijn er in Israël zeventuizend mensen die niet voor Baäl hebben geknield. Elia is niet de enig overgebleven ziel in de kerk.

En dit alles moeten we ons met elkaar telkens weer realiseren, broeders en zusters. De kerk is niet van ons. De Here is van de Here Jezus. Hij heeft deze bruid verworven door zijn dood. En het is niet aan ons om die kerk af te schrijven. Het is ook niet aan ons om te bepalen of de Here nu eens in moet grijpen. De Here vraagt van ons om trouw te zijn op de plek die Hij ons heeft gegeven. En we hebben vandaag het Heilig Avondmaal met elkaar gevierd. Een Avondmaal waarin de Here Zelf aan ons is verschenen. Niet in een zachte koelte, maar in de versterkende tekens van brood en wijn. Tekens die het lichaam en bloed van de Here Jezus symboliseren. We kunnen zo makkelijk ach en wee roepen over de kerk. Dat het allemaal misgaat. En zeker: er kan heel veel mis gaan. We leven in feite in Nederland al in een tijd van grote afval. Miljoenen landgenoten hebben in de afgelopen tientallen jaren hun dienst aan de Here opgezegd. Dienen de Here niet meer en geloven alleen nog maar in zichzelf. En het kan zijn dat het nog erger wordt. Ook onder ons stagneert de groei. En steeds meer mensen onttrekken zich. En als ambtsdra-

ger kom je steeds meer vijandigheid en onbegrip tegen. Dit is niet goed en dat is niet goed. En dan kun je wel eens uit frustratie de neiging hebben om het bijltje erbij neer te gooien of wraakzuchtig te worden. En onder gemeenteleden kun je soms horen hoe broeders en zusters elkaar afschrijven. Die deugt niet, want die heeft dat. Die deugt niet wat die heeft dit. En het zal allemaal waar zijn. Maar we mogen daarbij nooit vergeten, dat de Here ook met deze broeder of zuster een verbond heeft gesloten. En dat het dus niet aan ons is om te bepalen wie daarbij hoort, maar aan de Here en wie Hij daartoe geroepen heeft. Het is niet onze taak om elkaar de maat te nemen, maar het is onze taak om elkaar lief te hebben, omdat onze Here eerst ons heeft liefgehad. Elia werd getroost met de trouw van God in het verbond. Gods trouw in zegen en vloek. En dat gaf hem nieuwe moed om zijn taak als profeet van God in Israël weer te vervullen. Laat dat dan ook ons telkens nieuwe moed geven om ook zelf ons ambt (bijzonder of gewoon) te vervullen in de gemeente en deze wereld.

Amen